

Møtedato: 26. mai 2021

Saksnr.:
2021/457

Saksbeh./tlf.:
Mette Bakkeli, 950 44 767

Sted/dato:
Bodø, 15.5.2021

Styresak 61-2021 Strategi for prehospitaltjenester i Helse Nord

Formål

Hensikten med denne saken er å orientere styret i Helse Nord RHF om arbeidet med strategi for prehospitaltjenester i Helse Nord som nylig er startet opp.

Som det går fram av mandatet, skal strategien gi overordnede rammer og forutsetninger for helseforetakenes utviklingsplaner, der de i samarbeid med kommunene skal gjennomgå akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus. Strategien vil også være viktig for å følge opp funn fra Helsetilsynets rapport «Tilsyn med luftambulansetjenesten».

Bakgrunn

Foretaksmøtet i Helse Nord RHF 3. januar 2020 vedtok følgende:

«Foretaksmøtet ber de regionale helseforetakene om å:

- arbeide for å finne en løsning for et ambulanshelikopter stasjonert i Kirkenes gjennom vinteren 2020. Dette skal erstatte Forsvarets helikopter som i dag er stasjonert midlertidig i Kirkenes. Basert på erfaringene fra dette skal Helse Nord RHF vurdere behovet for et permanent ambulanshelikopter i Kirkenes.»

Foretaksmøtet i Helse Nord RHF 17. april 2021 ga de regionale helseforetakene i oppdrag å:

«Sørge for at Luftambulansetjenesten HF får på plass et sivilt helikopter i Kirkenes innen 15. juli 2020, til erstatning for Forsvarets Bell-helikopter.»

I foretaksmøte i Helse Nord RHF 10. juni 2020, punkt 8.2.1 ble de regionale helseforetakene bedt om å:

- «oppdatere rapporten Gjennomgang av basestruktur for ambulanshelikopter med ny kunnskap og eventuelle endringer som kan påvirke basestruktur og behov for luftambulansetjenester. Frist for oppdraget er 1. september 2020.
- legge til rette for stasjonering av et jetfly i Tromsø, om mulig gjennom anskaffelse av et jetfly som norsk bistand for transport av pasienter med «høy-risiko for smitte» under RescEU-programmet, De regionale helseforetakene skal bistå Helsedirektoratet i forhandlingene med EU. Når en avtale ev. er undertegnet, vil det være de regionale helseforetakenes oppgave å etablere og drifte jetflyet i tråd med avtalen og sikre at dette også inngår i den nasjonale helseberedskapen.»

Styret i Helse Nord RHF behandlet i *styresak 91-2020 Permanent ambulanshelikopter i Kirkenes, vurdering av behovet* (styremøte 25. juni 2020) – oppfølging av foretaksmøte 3. januar 2020.

Til grunn for saken lå rapporten «Vurdering av behovet for en permanent ambulanshelikopterbase i Kirkenes», utarbeidet av en hurtigarbeidende arbeidsgruppe vinteren/våren 2020.

Administrerende direktør la i sin vurdering til grunn at det bør arbeides med en løsning i Kirkenes etter 31. januar 2021. Det ble i november 2020 inngått avtale om drift av ambulanshelikopterbase i Kirkenes med NLA AS. Kontrakten har samme tidsramme som hovedavtalen og løpe fram til med 31. mai 2024, med opsjon på forlengelse 2 + 2 år¹.

Administrerende direktør viste til at det i perioden framover vil være flere vurderinger som må gjennomføres, som krever tid. Blant annet må nye luftambulansetableringer sees opp mot helheten av alle luftambulanseressurser i Helse Nord, jf. også gjennomgangen av den nasjonale basestrukturen for ambulanshelikopter. Det er planlagt en ny redningshelikopterbase i Tromsø, estimert våren 2022². Helse Nord vil opprette et eget fagråd for luftambulans i Helse Nord som skal bidra inn i dette arbeidet. Basert på resultatene av disse prosessene vil vi ha et bedre grunnlag for å gjøre gode prioriteringer.

Styret i Helse Nord RHF behandlet *styresak 146-2020 Basestruktur for ambulanshelikopter – gjennomgang* i styremøte 28. oktober 2020.

Det går blant annet fram av saksutredningen at målsetningen om å nå 90% av landets befolkning med legebemannet ambulans innen 45 minutter er oppnådd, vurdert ut fra kart og dekningsgrad. Et estimat viser at om lag 99% av befolkningen kan nås med legebemannet ambulans i løpet av 45 minutter. De nye redningshelikoptrene vil nå ut til en større del av landet innen 45 minutter. Det er regionale og lokale forskjeller i bruk av luftambulans. Slike forskjeller vil man nødvendigvis måtte ha på grunn av ulike geografiske forhold. Helse Nord vil gjøre en egen utredning vedrørende helikopterbasestrukturen i egen region, sett i en helhetlig akuttmedisinsk sammenheng. Administrerende direktør viser i sin vurdering til at Helse Nord vil påbegynne en slik gjennomgang våren 2021.

¹ [Etablerer permanent ambulanshelikopter i Kirkenes - Helse Nord RHF \(helse-nord.no\)](https://helse-nord.no/etablerer-permanent-ambulanshelikopter-i-kirkenes)

² [Sak - stortinget.no](https://stortinget.no/sak)

Mandat for prosjektet

Hensikt med oppdraget:

Samfunns mål:

Helse Nord skal yte spesialisthelsetjenester til alle som trenger det når de trenger det, uavhengig av alder, kjønn, bosted, økonomi og etnisk bakgrunn, samt å legge til rette for forskning og undervisning.

Befolkningen skal ha trygghet for at de får kompetent og rask hjelp når de trenger det ved akutt sykdom og skade. De akuttmedisinske tjenestene skal være en godt koordinert kjede, basert på samarbeid og samhandling mellom kommuner og helseforetak. Tjenesten skal ha kompetente og beredte medarbeidere som har fått opplæring og trening og i samhandling.

Pasientene skal oppleve en sammenhengende akuttmedisinsk tjeneste der innsats settes tidlig inn og informasjonen følger pasienten hele veien – og helt hjem.

Effekt mål:

- Sikre god faglig kvalitet i pasientbehandlingen i samsvar med god praksis
- Sikre at pasientene får riktig tilbud til riktig tid (transport på rett nivå)
- Redusere uønsket variasjon i tilbudet og kapasitetsutnyttelsen i de akuttmedisinske tjenestene
- Utnytte den totale beredskapen i hele kjeden fra kommunehelsetjeneste til spesialisthelsetjeneste til beste for pasienten
- Sikre at de ansatte har adekvat utstyr, opplever tydelig fordeling av ansvar og oppgaver, og at det er nødvendige rutiner og prosedyrer for de ulike oppgavene

Resultat mål:

- En overordnet strategiplan for de prehospitaltjenestene som ivaretar
 - en sammenhengende og godt koordinert akuttmedisinsk kjede som sikrer helhetlige pasientforløp pre- og posthospitalt
 - bedre samhandling mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten og trygge pasientforløp
 - riktig dimensjonering av beredskap i helseforetakenes geografiske områder
 - riktig bruk av tilgjengelig kompetanse
 - trygghet i befolkningen

Hva skal vurderes:

Utredningen skal:

- gjennomgå luftambulansesstrukturen (fly, helikopter og redningshelikopter) og hvordan denne påvirker og samhandler med primærressursene (bil- og båtambulansetjenesten og legevaktjenestene) i Helseregion Nord

- gi tilråding om hvordan de prehospitale ressursene samlet kan innrettes for å sikre helhetlige pasientforløp i akuttmedisinske situasjoner (både innen somatikk og psykisk helsevern), og ved henting, overføring og tilbakeføring av pasienter (pre- og posthospitalt).
- bidra til å redusere uønsket variasjon i transport av psykisk syke pasienter og foreslå tiltak for bedre pasientforløp denne pasientgruppen.
- gi tilråding om endelig plassering av ambulanshelikopterbase i Midtre Hålogaland.
- identifisere områder for regional standardisering og fastsette overordnede rammer for helseforetakenes utviklingsplaner, der de i samarbeid med kommunene skal gjennomgå akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus, jf. pkt. 2.2.
- gjennomgå rekvireringspraksis i regionen og vurdere samarbeid, samordning og standardisering mellom R-AMK/AMK-LA/AMK, FKS og MKP.
- vurdere beredskapsperspektivet og sårbarheten i de ordinære prehospitale tjenestene ved større hendelser og kriser.
- vurdere de økonomiske, administrative og personellmessige konsekvensene mv. av eventuelle forslag til endringer.

Utredningen skal også ta hensyn til:

- Nasjonale og regionale rammer og krav, herunder myndighetskrav
- Helsetilsynet: Tilsynsrapport Luftambulansetjenesten (våren 2021)
- Planlagte el. forventede endringer i samfunnets infrastruktur (veinett, lufthavnstruktur)
- Konsekvensene av endringer i sykehusstruktur; Nye Helgelandssykehuset
- Nye redningshelikoptre (SAR Queen) til erstatning for Sea King i Bodø og Banak. Hvilke konsekvenser har dette for bruksmønster og tilgjengelighet? (Kortere flytid, bedre dårlig-vær-egenskaper, nye krav til landingsforhold på skadested og v/sykehus).
 - manglende/mangelfulle landingsplasser ved enkelte sykehus
- Ny redningshelikopterbase i Tromsø (2022)
- Ambulanshelikopter i Kirkenes – konsekvenser så langt for bruksmønster andre prehospitale ressurser (ambulansefly, bil)
- Nytt jetfly i Tromsø
- Helse Nord sin rolle i nordområdene, jf. Nordområdestrategi³
- Helse Nord sin rolle i Totalforsvaret, jf. Forsvarets aktiviteter i Nord
- Læringspunkter fra evalueringer av øvelser og større hendelser
- Teknologiske utviklingsprosjekter; bl.a.
 - implementering av Robust Mobilt Helsenett (RMH),

³ [Nordområdestrategi - mellom geopolitikk og samfunnsutvikling - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nordomradestrategi-2021/id2744444/)

- AMK-IKT Landsdekkende prosjekt,
 - Kommunikasjonsløsning for akuttmedisinsk kjede (KAK)⁴
 - A-EPJ (Prosjekt i HSØ under implementering, opsjon i Helse Nord (Bliksund AS)). Plan om å innføre i Nord i løpet av 2021.
 - MULTIMONITORER: Påbegynt «nasjonal» anskaffelse i regi av Sykehusinnkjøp. For Helse Nord er det spesielt viktig med kommunikasjon og mottak som gir sikkerhet og brukeradministrasjon - sterkt ønske om at kommuneleger i vakt inngår i samme system for robusthet og sømløs pasientbehandling. LAT inngår⁵.
 - AMBULANSEBILER: Lange anskaffelsesprosesser (klager/rettsak) som nylig er i mål for alle 3 kategorier⁶.
- Anmodningsvedtak om å forskriftsfeste responstider: Meld. St. 5 (2020-2021), Innst. 275 S (2020-2021) Samfunnssikkerhet i en usikker verden: Vedtak 726: «Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste responstider for ambulansetjenesten og sette en standard for kompetanse og akuttmedisinsk utstyr i ambulansebilene og på ambulansebasene.»

Avgrensinger

Utredningen omfatter ikke:

- organisering og dimensjonering av øyeblikkelig-hjelp tilbudet i kommunene, herunder legevakt, akutt-hjelpere og frivillig førstehjelpsinnsetts.
- lokale tiltak som skal vurderes i forbindelse med helseforetakenes utviklingsplaner, jf. foretaksmøte i Helse Nord RHF 14. januar 2020 der de regionale helseforetakene blant annet ble bedt om å stille krav til helseforetakene om i arbeidet med sin neste utviklingsplan skal gjennomgå akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus i samarbeid med kommunene, jf. pkt. 2.1.
- akuttmedisinske tjenester i sykehus (akuttmottak mv).
- AMK-strukturen i Helse Nord, som skal gjennomgås i et eget prosjekt.
- gjennomgang av regelverket for båtambulansetjenesten – eget prosjekt (ledet av Helse Nord)
- plan for rekruttering og dimensjonering av utdanningskapasitet, opplæringstiltak mv.

⁴ <https://www.hdo.no/kak>

⁵ <https://sykehusinnkjop.no/anskaffelser/multimonitor-for-ambulanse>

⁶ <https://sykehusinnkjop.no/nasjonale-avtaler/ambulansebiler>

Organisering

Oppdragsgiver: Cecilie Daae, administrerende direktør Helse Nord RHF

Styringsgruppe:

Siri Tau Ursin	Finnmarkssykehuset HF
Anita Schumacher	UNN HF
Paul Martin Strand	Nordlandssykehuset HF
Hulda Gunnlaugsdottir	Helgelandssykehuset
Kari B. Sandnes	Konserntillitsvalgt LO Stat
Ann Mari Jenssen	Konserntillitsvalgt YS
Knut Hartviksen	Brukerrepresentant
Leif Birger Mækinen	Brukerrepresentant

Prosjektgruppe:

Mette Bakkeli	Helse Nord RHF (leder)
Jørgen Nilsen	Finnmarkssykehuset HF
Jon Mathiesen	UNN HF
Harald Stordahl	Nordlandssykehuset HF
Pål E. Madsen	Helgelandssykehuset HF
Oddbjørn Aas	Luftambulansetjenesten HF
Ann Elin Tomlinson	Vestre Viken HF
Geir Kristoffersen	Sykehuset Innlandet HF
Sissel Alterskjær	Konserntillitsvalgt UNIO

Referansegruppe(r): Kommunene i Helseregion Nord v/ordførere inviteres til referansegruppe. Planen er å avholde møter med ordførerne per helseforetaksområde.

Framdriftsplan

Strategi for prehospitaler tjenester skal legges fram for behandling i styret i Helse Nord RHF 15. desember 2021. Strategien sendes deretter på høring.

Prosjektet vil bli organisert i faser:

Første fasen (mai – juni) vil omhandle datainnsamling og analyse. Som ledd i dette arbeidet vil det bli avholdt innspillmøter ved alle lokalsykehusene i regionen, der representanter fra de prehospitaler tjenestene ved sykehuset, lokale tillitsvalgte og representanter for luftambulansebasene (der dette er aktuelt) blir invitert. Det vil i tillegg bli avholdt egne møter med kommunelegene i sykehusenes opptaksområde.

Andre fase, gjennom sommeren, vil være å utarbeide første utkast til rapport.

Tredje fase (september og oktober) vil medgå til bearbeiding av rapport, møter med ordførere/referansegruppe(r) og forankring hos RBU og KTV/KVO, samt styringsgruppa.

Fjerde fase (november og desember) vil medgå til ferdigstilling av rapporten og sluttbehandling i styringsgruppa, samt utarbeidelse av styresak og behandling i styret.

Medbestemmelse

Strategi for prehospitale tjenester i Helse Nord - Utkast til mandat og oppnevning av representanter ble drøftet med de konserntillitsvalgte og konsernverneombud i Helse Nord RHF, den 22. april 2021 med følgende enighetsprotokoll:

1. Partene gir sin tilslutning til mandat for arbeidet med strategi for prehospitale tjenester med de innspill som kom fram under behandling av saken.
2. KTV/KVO oppnevner to representanter til styringsgruppen for med strategi for prehospitale tjenester i Helse Nord i etterkant av drøftingsmøtet

Protokolltilførsel fra YS Helse, Akademikerne, LO Stat, UNIO, SAN, og konsernverneombud:

KTV/KVO ber om at det inkluderes fagpersoner fra prehospital tjeneste og fra primærhelsetjenesten i arbeidsgruppa på prosjektet. KTV/KVO anmoder i tillegg om at også referansegruppa inkluderer fagpersoner på området fra de ulike delene av regionen.

Brukermedvirkning

Strategi for prehospitale tjenester – orienteringssak, ble behandlet i det Regionale brukerutvalget i Helse Nord RHF, den 12. mai 2021, jf. RBU-sak 50-2021. Følgende vedtak ble fattet: *Orienteringen om arbeidet med Strategisk plan for prehospitale tjenester i Helseregion Nord tas til orientering.*

Adm. direktørs vurdering

Administrerende direktør er tilfreds med at arbeidet med strategi for prehospitale tjenester i Helseregion Nord nå er i gang. Med all oppmerksomheten som har vært rundt luftambulanseresursene, er det også viktig at vi har oppmerksomhet mot primærressursene i den akuttmedisinske beredskapen utenfor sykehus; bil- og båtambulansetjenesten samt kommunal legevakt. Mandatet omfatter også på hvordan psykisk syke pasienter blir prioritert og ivaretatt i akutte situasjoner. Dette er en pasientgruppe som må få et helt annet fokus i forhold til akuttmedisinsk beredskap, det har også det regionale brukerutvalget understreket. I arbeidet vil det også være et svært viktig hensyn å følge opp nødvendige tiltak som rapporten etter tilsynet med luftambulansetjenesten i regi av Helsetilsynet vil omfatte. Mandatet tar høyde for dette.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF tar mandat, organisering og framdrift for Strategi for prehospitaltjenester til orientering.
2. Sluttrapport fra arbeidet legges fram for styret for behandling i desember 2021.

Bodø, 15. mai 2021

Cecilie Daae
adm. direktør